

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการบริหารกิจการและการบำรุงรักษาระบบประปาชนบท
พ.ศ. ๒๕๓๕

เพื่อให้การบริหารกิจการและการบำรุงรักษาระบบประปาชนบทที่รัฐลงทุนก่อสร้างขึ้นเพื่อให้บริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีพและเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นรับผิดชอบบริหารกิจการและบำรุงรักษาประปาชนบทในเชิงธุรกิจด้วยตนเอง อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ วรกกหนึ่ง (๘) และวรรกสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารกิจการและการบำรุงรักษาระบบประปาชนบท พ.ศ. ๒๕๓๕”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ระบบประปาชนบท” หมายความว่า ระบบการนำน้ำจากใต้ดินหรือแหล่งน้ำผิวดิน มาผลิตให้เป็นน้ำสะอาดตามหลักวิชาการและวิธีการอันเหมาะสม เพื่อใช้ในการอุปโภค บริโภค โดยการจ่ายน้ำไปตามท่อผ่านมาตรวัดน้ำบริการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน แต่ไม่หมายความรวมถึง ระบบประปาในหมู่บ้านที่เกิดจากการขยายระบบประปาที่อยู่ในความรับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาค

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในเขตชนบทนอกเขตเทศบาล สุขาภิบาล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตามหลักเกณฑ์การแบ่งเขตการปกครองของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาจังหวัดและหน่วยงานเจ้าของโครงการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาเห็นว่า เป็นหมู่บ้านที่มีความพร้อมของชุมชนและมีความจำเป็นต้องก่อสร้างระบบประปาชนบท

“ความพร้อมของชุมชน” หมายความว่า ชุมชนที่พร้อมจะบริหารกิจการและบำรุงรักษาระบบประปาชนบทที่มีอยู่ในชุมชนนั้น ๆ ด้วยตนเองโดยรัฐให้คำแนะนำปรึกษาช่วยเหลือด้านเทคนิคและอื่น ๆ เท่าที่จำเป็น

“แหล่งน้ำดิบ” หมายความว่า บ่อน้ำบาดาลและแหล่งน้ำผิวดินที่เป็นแหล่งน้ำสำหรับทำระบบประปาชนบท

“คณะกรรมการหมู่บ้าน” หมายความว่า คณะกรรมการหมู่บ้านตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย คณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

“คณะกรรมการพัฒนากิ่งอำเภอ” หมายความว่า คณะกรรมการพัฒนากิ่งอำเภอตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารการพัฒนาชนบท และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๓๕

“คณะกรรมการพัฒนาอำเภอ” หมายความว่า คณะกรรมการพัฒนาอำเภอตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารการพัฒนาชนบทและการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๓๕

“คณะกรรมการพัฒนาจังหวัด” หมายความว่า คณะกรรมการพัฒนาจังหวัดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารการพัฒนาชนบทและการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๓๕

“การบริหารกิจการและการบำรุงรักษาระบบประปาชนบท” หมายความว่า การจัดระบบการบริหารการใช้น้ำและการดูแลบำรุงรักษาระบบประปาชนบทในเชิงธุรกิจที่ประชาชนดำเนินการเอง โดยการกำหนดให้เรียกเก็บค่าบริการน้ำประปาจากผู้ใช้น้ำมีการแสวงหากำไรเพื่อนำมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกิจการและการบำรุงรักษาระบบประปาชนบท ผู้ใช้น้ำประปาต้องเสียค่าบริการ เป็นต้น โดยรัฐจะช่วยเหลือสนับสนุนเฉพาะส่วนที่เกินขีดความสามารถของประชาชนหรือทำที่จำเป็น

“คณะกรรมการบริหารกิจการและการบำรุงรักษาระบบประปา” หมายความว่า คณะกรรมการที่ได้รับการเลือกตั้งจากกลุ่มผู้ใช้น้ำประปาให้ทำหน้าที่บริหารกิจการและบำรุงรักษาระบบประปา

“คณะกรรมการประสานการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก” หมายความว่า คณะกรรมการประสานการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ที่คณะรัฐมนตรีมีมติแต่งตั้งตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๕

“หน่วยงานเจ้าของโครงการ” หมายความว่า หน่วยงานของรัฐที่เป็นเจ้าของงบประมาณในการก่อสร้างระบบประปาชนบท หรือได้รับมอบระบบประปาชนบทจากเอกชน เช่น กรมโยธาธิการ กรมอนามัย กรมทรัพยากรธรณี และกรมเร่งรัดพัฒนาชนบท เป็นต้น

“หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง” หมายความว่า หน่วยงานของรัฐที่มีส่วนในการเตรียมชุมชน การรวมกลุ่มประชาชนเพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มผู้ใช้น้ำประปาชนบท เพื่อให้มีความพร้อมที่จะบริหารกิจการและบำรุงรักษาระบบประปาชนบทตามระเบียบนี้ เช่น กรมการพัฒนาชุมชน และกรมการปกครอง เป็นต้น

ข้อ ๔ ในกรณีที่มีความจำเป็นและสมควรจัดทำระบบประปาชนบทในชุมชนใด ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการ กรมการพัฒนาชุมชน และกรมการปกครอง ร่วมกันจัดเตรียมความพร้อมของชุมชนนั้นก่อนที่จะทำการก่อสร้างระบบประปาชนบท โดยจัดอบรมหรือส่งเสริมการฝึกอบรมประชาชนในชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบประปาชนบท ทั้งในด้านการบริหารกิจการ การบำรุงรักษา และการบริหารการเงิน

ข้อ ๕ ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อดำเนินการดังนี้

(๑) ส่งเสริมให้ประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากการใช้น้ำจากระบบประปาชนบท รวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มผู้ใช้น้ำประปาชนบท

(๒) จัดให้กลุ่มผู้ใช้น้ำประปาเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกิจการและบำรุงรักษาระบบประปาขึ้นมากลุ่มหนึ่ง มีจำนวนและวาระการดำรงตำแหน่งตามความเหมาะสม เพื่อทำหน้าที่บริหารกิจการและการบำรุงรักษาระบบประปาชนบท

(๓) ให้คำแนะนำปรึกษาคณะกรรมการเพื่อจัดให้มีระเบียบการบริหารกิจการและการบำรุงรักษาระบบประปาชนบท โดยความเห็นชอบร่วมกันระหว่างคณะกรรมการบริหารกิจการและการบำรุงรักษาระบบประปาชนบทและกลุ่มผู้ใช้น้ำประปา โดยให้นำความเห็นของคณะกรรมการหมู่บ้านมาประกอบการพิจารณาด้วย ในระเบียบดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารกิจการและการบำรุงรักษาระบบประปาชนบท อันได้แก่ หลักเกณฑ์การจ่ายน้ำประปา การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำ การระดมเงินทุนบริหารกิจการและหรือการจัดตั้งกองทุน การควบคุมการรับและการจ่ายเงินทุน เงินค่าหุ้น ตลอดจนการจัดการเกี่ยวกับรายได้และการแบ่งปันผลกำไร การจ้างผู้ดูแลและผู้เก็บค่าน้ำ การซ่อมแซมประปา และการจัดหาและเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

ในการกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายน้ำประปา ต้องกำหนดให้ผู้ใช้น้ำรับผิดชอบต่อท่อเข้าบ้าน พร้อมติดตั้งมาตรวัดน้ำโดยผู้ใช้น้ำเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง และกำหนดให้ผู้ใช้น้ำต้องจ่ายเงินค่าใช้น้ำตามจำนวนที่ปรากฏในมาตรวัดน้ำของตนเองตามอัตราที่กำหนด และหรือกำหนดให้มีจุดขายน้ำในหมู่บ้านพร้อมมาตรวัดน้ำ รวมทั้งกำหนดเวลาปิดเปิดการจ่ายน้ำประปา

ข้อ ๖ เมื่อการก่อสร้างระบบประปาชนบทแล้วเสร็จ ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการส่งมอบให้คณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อส่งมอบต่อคณะกรรมการบริหารกิจการและการบำรุงรักษาระบบประปาชนบทที่จัดตั้งขึ้นตามข้อ ๕ (๒) เพื่อรับผิดชอบดำเนินการบริหารและบำรุงรักษาตามระเบียบการบริหารกิจการและการบำรุงรักษาระบบประปาชนบทที่กำหนดขึ้นตามข้อ ๕ (๓)

ข้อ ๗ หมู่บ้านที่มีความจำเป็นต้องมีระบบประปาชนบทแต่มีความพร้อมของชุมชนต่ำ ให้น่วยงานเจ้าของโครงการให้การสนับสนุนเป็นกรณีพิเศษตามความเหมาะสม เช่น ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณค่าใช้จ่ายในการบริหารกิจการและการบำรุงรักษาระบบประปาชนบททั้งหมดหรือบางส่วนตามความจำเป็น โดยให้ยืมเงินทุนบริหารกิจการและบำรุงรักษาระบบประปาในระยะเริ่มต้น และหรือให้การสนับสนุนด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ในการซ่อมแซมระบบประปาโดยประชาชนเป็นผู้ออกค่าแรงงานเอง เป็นต้น

ข้อ ๘ การบำรุงรักษาแหล่งน้ำดิบของระบบประปาชนบท ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารการใช้น้ำและการบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็ก พ.ศ. ๒๕๒๕ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับการบำรุงรักษาแหล่งน้ำดิบ

ข้อ ๙ ให้คณะกรรมการประสานการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กทำหน้าที่ประสานงานและติดตามการบริหารกิจการและการบำรุงรักษาประปาชนบทของหน่วยงานเจ้าของโครงการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจังหวัด ให้เป็นตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๐ ให้น่วยงานเจ้าของโครงการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการพัฒนาจังหวัด และคณะกรรมการพัฒนาอำเภอหรือคณะกรรมการพัฒนากิ่งอำเภอเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแล ตรวจสอบ และติดตามการบริหารกิจการและการบำรุงรักษาประปาชนบทภายในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี